

Omero, Odissea, IX, 180 - 535

L'episodio del Ciclope (3)

οὐθατα γὰρ σφαραγεῦντο. ἄναξ δ' ὀδύνησι κακῆσι
τειρόμενος πάντων ὀίων ἐπεμαίετο νῶτα
ὀρθῶν ἔσταότων· τὸ δὲ νήπιος οὐκ ἐνόησεν,
ὥς οἱ ὑπ' εἰροπόκων ὀίων στέρνοισι δέδεντο.
ὑστατος ἄρνειὸς μήλων ἔστειχε θύραζε

445

λάχνῳ στεινόμενος καὶ ἐμοὶ πυκινὰ φρονέοντι.
τὸν δ' ἐπιμασσάμενος προσέφη κρατερὸς Πολύφημος·

ἴκρῖε πέπον, τί μοι ὦδε διὰ σπέος ἔσσυο μήλων
ὑστατος; οὐ τι πάρος γε λελειμμένος ἔρχεαι οἴων,
ἀλλὰ πολὺ πρῶτος νέμειαι τέρεν' ἄνθεα ποίησ

450

μακρὰ βιβιάς, πρῶτος δὲ ῥοὰς ποταμῶν ἀφικάνεις,
πρῶτος δὲ σταθμόνδε λιλαίεαι ἀπονέεσθαι
ἔσπέριος· νῦν αὖτε πανύστατος, ἦ σὺ γ' ἄνακτος
ὀφθαλμὸν ποθέεις, τὸν ἀνὴρ κακὸς ἐξαλάωσε
σὺν λυγροῖς ἐτάροισι δαμασσάμενος φρένας οἴνῳ,

455

Οὔτις, ὃν οὐ πῶ φημι πεφυγμένον εἶναι ὄλεθρον.
εἰ δὴ ὁμοφρονέοις ποτιφωνήεις τε γένοιο
εἰπεῖν ὅππῃ κείνος ἐμὸν μένος ἤλασκάζει·
τῷ κέ οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλη
θεινομένου ραίοιτο πρὸς οὔδει, κὰδ δέ κ' ἐμὸν κῆρ

460

λωφήσειε κακῶν, τά μοι οὔτιδανὸς πόρεν Οὔτις·

ὥς εἰπὼν τὸν κριὸν ἀπὸ ἕο πέμπε θύραζε.
ἐλθόντες δ' ἠβαιὸν ἀπὸ σπείους τε καὶ αὐλῆς
πρῶτος ὑπ' ἄρνειοῦ λυόμεν, ὑπέλυσα δ' ἐταίρους.
καρπαλίμως δὲ τὰ μῆλα ταναύποδα, πίονα δημῷ,

465

πολλὰ περιτροπέοντες ἐλαύνομεν, ὄφρ' ἐπὶ νῆα
ἰκόμεθ'. ἀσπάσιοι δὲ φίλοις ἐτάροισι φάνημεν,
οἱ φύγομεν θάνατον, τοὺς δὲ στενάχοντο γοῶντες.
ἀλλ' ἐγὼ οὐκ εἶων, ἀνὰ δ' ὀφρύσι νεῦον ἐκάστῳ,
κλαίειν, ἀλλ' ἐκέλευσα θοῶς καλλίτριχα μῆλα

πόλλ' ἐν νηὶ βαλόντας ἐπιπλεῖν ἀλμυρὸν ὕδωρ. 470
οἱ δ' αἴψ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον,
ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολιὴν ἄλλα τύπτον ἐρετμοῖς.
ἀλλ' ὅτε τόσσον ἀπῆν, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
καὶ τότε ἔγώ Κύκλωπα προσηύδων κερτομίοισι·

"Κύκλωψ, οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἀνάλκιδος ἀνδρὸς ἐταίρους 475
ἔδμεναι ἐν σπηῖ γλαφυρῶ κρατερῆφι βίηφι.
καὶ λίην σέ γ' ἔμελλε κιχήσεσθαι κακὰ ἔργα,
σχέτλι', ἐπεὶ ξείνους οὐχ ἄζεο σῶ ἐνὶ οἴκῳ
ἔσθέμεναι· τῶ σε Ζεὺς τίσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι·"

"ὡς ἐφάμην, ὁ δ' ἔπειτα χολώσατο κηρόθι μᾶλλον, 480
ἦκε δ' ἀπορρήξας κορυφὴν ὄρεος μεγάλοιο,
κάδ δ' ἔβαλε προπάροιθε νεὸς κυανοπρώροιο.
ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης·

τὴν δ' αἴψ' ἠπειρόνδε παλιρρόθιον φέρε κῦμα, 485
πλημυρὶς ἐκ πόντοιο, θέμωσε δὲ χέρσον ἰκέσθαι.
αὐτὰρ ἐγὼ χεῖρεσσι λαβῶν περιμῆκεα κοντὸν
ῶσα παρέξ, ἐτάροισι δ' ἐποτρύννας ἐκέλευσα
ἐμβαλέειν κώπης, ἴν' ὑπέκ κακότητα φύγοιμεν,

κρατὶ κατανεύων· οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσον. 490
ἀλλ' ὅτε δὴ δις τόσσον ἄλα πρήσσαντες ἀπῆμεν,
καὶ τότε δὴ Κύκλωπα προσηύδων· ἀμφὶ δ' ἐταῖροι
μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος·

"σχέτλιε, τίπτ' ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα;

ὅς καὶ νῦν πόντονδε βαλῶν βέλος ἤγαγε νῆα 495
αὐτίς ἐς ἠπειρον, καὶ δὴ φάμεν αὐτόθ' ὀλέσθαι.
εἰ δὲ φθεγξαμένου τευ ἠ ἀυδήσαντος ἄκουσε,
σύν κεν ἄραξ' ἡμέων κεφαλὰς καὶ νῆια δοῦρα
μαρμάρῳ ὀκρίοντι βαλῶν· τόσσον γὰρ ἴησιν.

"ὡς φάσαν, ἀλλ' οὐ πείθον ἐμὸν μεγαλήτορα θυμόν,
ἀλλὰ μιν ἄσφορρον προσέφην κεκοτηότι θυμῶ·

"Κύκλωψ, αἶ κέν τίς σε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀεικελίην ἀλαωτύν,
φάσθαι Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον ἐξαλαῶσαι,

υἴὸν Λαέρτεω, Ἰθάκη ἐνὶ οἰκί' ἔχοντα." 505

"ὡς ἐφάμην, ὁ δέ μ' οἰμώξας ἠμείβετο μύθῳ·
'ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ με παλαίφατα θέσφαθ' ἰκάνει.
ἔσκε τις ἐνθάδε μάντις ἀνὴρ ἡὺς τε μέγας τε,
Τήλεμος Εὐρυμίδης, ὃς μαντοσύνη ἐκέκαστο

510

καὶ μαντευόμενος κατεγήρα Κυκλώπεσσιν·
ὅς μοι ἔφη τάδε πάντα τελευτήσεσθαι ὀπίσσω,
χειρῶν ἐξ Ὀδυσῆος ἀμαρτήσεσθαι ὀπωπῆς.
ἀλλ' αἰεὶ τινα φῶτα μέγαν καὶ καλὸν ἐδέγμην
ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι, μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκὴν·

515

νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκις
ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν, ἐπεὶ μ' ἔδαμάσσατο οἴνῳ.
ἀλλ' ἄγε δεῦρ', Ὀδυσσεῦ, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω
πομπὴν τ' ὀτρύνω δόμεναι κλυτὸν ἐννοσίγαιον·
τοῦ γὰρ ἐγὼ πάϊς εἰμί, πατὴρ δ' ἐμὸς εὖχεται εἶναι.

520

αὐτὸς δ', αἴ κ' ἐθέλῃσ', ἰήσεται, οὐδέ τις ἄλλος
οὔτε θεῶν μακάρων οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.'

"ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον·
αἴ γὰρ δὴ ψυχῆς τε καὶ αἰῶνός σε δυναίμην
εὔνιν ποιήσας πέμψαι δόμον Ἄϊδος εἶσω,

525

ὡς οὐκ ὀφθαλμόν γ' ἰήσεται οὐδ' ἐνοσίχθων.'

"ὡς ἐφάμην, ὁ δ' ἔπειτα Ποσειδάωνι ἄνακτι
εὔχετο χεῖρ' ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα·
'κλυῖθι, Ποσειδάον γαιήοχε κυανοχαῖτα,
εἰ ἐτεόν γε σός εἰμι, πατὴρ δ' ἐμὸς εὖχεαι εἶναι,

530

δὸς μὴ Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον οἴκαδ' ἰκέσθαι
υἴὸν Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἐνὶ οἴκῳ ἔχοντα.
ἀλλ' εἴ οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
οἶκον ἐκτίμενον καὶ ἐὴν ἐς πατρίδα γαῖαν,
ὄψὲ κακῶς ἔλθοι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἐταίρους,

535

νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίας, εὐροὶ δ' ἐν πῆματα οἴκῳ.'